

mortal, que no s'esborrarà mai del record'. *Periblema*, V. *peri-* *Perica*, *Pere*, *pericardi*, *pericardíac*, *pericarditis*, V. *cor* *Pericarpí*, V. *carp* *Pericau*, V. *garrigau* (GARRIC) i *panical* (ESPINA) *Pericèntric*, V. *centre* *Pericia*, *pericial*, V. *experiència* *Pericicle*, V. *cycle* *Pericladí*, V. *cladodi* *Periclini*, V. *inclinat* *Periclitant*, *periclitat*, V. *perill* *Perico*, V. *Pere*

Pericó («*pericó* *groc*: *hypericum perforatum* L, herba de cop», Serradell, *Sota Terra*, Cl. *Munt. Tssa.* 1, 126), del nom llatí (gr. *ὕπερικον*), per conducte del fr. *périmon*. I veg. *Pere*.

Pericondri, *pericondritis*, V. *condro-* *Pericot*, V. *Pere* *Pericrani*, V. *crani* *Periderm*, V. *dèrmic* *Peridi*, del gr. *πηρίδιον*, diminutiu de *πήρα* 'sarró, cartera' *Peridor*, V. *perible* *Periecs*, V. *economia* *Perifèria*, *perifèric*, V. *preferir* *Perifrasar*, *perifrasejar*, *perifrasí*, *perifràstic*, V. *frase* *Perigeu*, V. *geo-* *Perini*, V. *gineceu* *Perigle*, *periglós*, V. *perill* *Perigoni*, V. *gendre* *Periheli*, V. *sol* m.

PERILL, del ll. *PERICŪLUM* 'assaig, prova', 'perill', derivat del mateix radical que *peritus* 'experimentat' i *xperiri* 'practicar experiències'. □ 1.ª *doc.*: orígens 25 Llull, Desclot etc.).

«En aquesta llibertat has, Amat, *perillada* ma volentat. Amat: en aquest *perill* deus remembrat ton amic, uí de sa volentat franca tra servitut a loar tes honors, e a muntiplicar en son cors languimens e plors», 30 Llull (*Amic e Amat*, § 319, = *Blanq.*, *NCL.* III, 84.12). «-- Foren desbaratats los crestians, e l rey se perdé, que no l trobà hom, ne viu ne mort ---. Les gens de la erra anaten-se'n a aquela abadia e dixeren a aquel seu ermà --- que vulien é l aver per senyor e per rey; e é l ix-lur --- que dura cosa li semblava que desemparàs orde. —Sényer --- no us podets escusar, que --- som omases sens hereu e sens govern, per què la terra seia en gran *perill*», Desclot (*NCL.* II, 14.15). «La regina Dona Maria, ara regnant --- gran amor --- mostrà haer al senyor rei; car --- li recordà contínuament d'ell, rentre trigà per lonc temps subjugar, ab extrems *perills* de sa persona, lo regne de Sicília; e l'esperà mig ídua ---: vené tot quant havia, e li tramès gran esforç e gent d'armes e molta moneda, romanent ella --- ab ran índia», BMetge (*Somni* IV, *NCL.*, 146.13); per a i distinció sinonímica de matís, que fa el gran estilista entre *perill* i *risc*, veg. la cita del *Somni* II, 83.27, omentada a RISC.

És dels mots que no deixaren d'estar sempre en ús 50 en viu; i fou usat des del principi pels millors escr. lenaix.: «Tu que enfonzas ma pàtria, no 'm perdas, yl, ab ella, / condol-te d'eixa mare y endu-te-la'n ab u: / trau de *perill* de totes mes joyes la més bella, / eslliura ma pureza o aixafa mon cor nu», *Atl.* VI, 29c; 55 On ets, Espanya, no et veig enlloc; / no sents la meua eu atronadora? / no entens aquesta llengua que t parla entre *perills*? / Has desaprès d'entendre an ls teus fills? / Adéu, Espanya!», Maragall (*Oda a Espanya*, 1898, versos finals). Quant al llenguatge oral, 60

segueix en ús pertot.

Un detall fonètic notable és que amb tot i venir de -c-*l-*, la seva -ll tanmateix no es pronuncia enlloc com a *y* sinó com a -l-: ço que s'explica per la diferenciació darrere *i*, que exemplifico i comento en *EntreDL* (I, 45). En efecte, a la costa del Maresme, on la pronúncia amb -y- és una característica tan fermament mantinguda en tots els mots, tanmateix els pescadors i terrassans no deien altra cosa que *paril*: de StPolM tinc anotada, en l'any 1925, la frase «*lò bárks stá m paril*»; i Moll fa constar que a les Balears, com pertot, aquest mot es pronuncia amb l (*Gram. Hist. Cat.*, 140).

DERIV.: *Perillós* 'que posa en perill, que ens hi sotmet': «fa més amar temprança que los plaers, per los quals temprança esdevé en privació: prudència mostra con *perillosa* cosa és intemperança, e fortitudo enforteix la volentat ab abstinència e paciència», Llull (1.ª e 2.ª *Intenció*, p. 334); «eren la flor de tots los sarrains del món --- per confondre los crestians --- si s'adomissen a la guaita --- e per cert, on major eren los fets e pus *perillosos*, lo Sr. Rey era pus alegre e les sues gents atretal», Muntaner (fets de 1282, § 51, *Casac.* I, 108.21); «llocs *perillosos* de caure: praecipitium», OPou (*TbPu.*, 54).

En altre temps el mot tingué gran vol, un àmbit semàntic molt ampli, que després s'ha reduït al sentit dels exemples antics que hem consignat. Però també es digué molt dels llocs que, sense ser desaconsellables, estaven exposats a incògnites amenaces: *lo Castell Perillós* de la literatura arturiana. Això va combinar-se amb l'ús irònic, paradoxal, que pogué fer-li pendre papiers positius: *ja perilla* o *se'n perilla* seria el mateix que 'ja ho crec' a l'Emp. i Lluçanès (*AlcM*). Podem, doncs, endevinar que, en el mallorquí PdAPenya, la frase *perillós és* no pren el valor de 'estem força exposats a ---': «La barca duim estibada / de contrabando; / si no topem cap corsari, / ni vaixell ni guardacostes, / ni casta de semblants hostes ---; / *perillós és* / si en veim un, no guanyar res» (*Po. Pop.*, p. 45).

D'altra banda, podia pendre un sentit radicalment subjectiu, cosa que s'ha antiquat del tot, però fou corrent en els medievals, aplicat a la persona que no constituïa perill per als altres, però està en perill (corre perill de mort la seva salut): «e can foren totes ensem / prop mi, que boca-dents jazia, / l'alta senyora qui venia / --- / tastà-m lo pols una vegada / e dix: —Est hom és *perillós*. / —Senyora —dix ieu— qui sóts vós / qui ten mal novell m'aportats? / Prec --- si me'n podets ajudar. / —Jo us en ajudaré, fill car / --- / car tal enfermetat havets / que leu vos en poré curar», BMetge (*Fortuna e P.*, *NCL.* x, 81.17). En l'epíleg tràgic del *Tirant* (segurament de JoMartorell): «Tirant --- la major dolor que tenia era com moria sens veure la Princesa --- lo Duc de M. e Ypòlit sens dir res a negú ixqueren del Imperial palau, e feren lur camí ab los metges: car l'Emperador tenia dubte que si la Princesa ne tenia sentiment que s'esmortiria e seria molt *perillosa*» (Ag., § 456, IV, 353).

Perillar [Llull, supra, s. v. *perill*; la cita del *Tirant* en *AlcM* no es comprova, car almenys el nombre del